

## HÉT NAP Szabadka

### Húszéves az MTT

A magyarságkutatás 20 évének állomásai címmel jubileumi tudományos tanácskozás volt kisebbségkutatásunk ünnepén

- Az esélyegyenlőség kitapintása az egyik legfontosabb feladat - Tudatosítani kell: életképes közösség a miénk

Színvonalas előadásokkal, új könyvének, a Kisebbségkutatás Vajdaságban címűnek a bemutatásával, eddigi kiadványainak a kiállításával, valamint állófogadással jegyezte a Magyarságkutató Tudományos Társaság 20. születésnapját a fáradhatatlan elnök asszony, dr. Gábrity Molnár Irén egyetemi tanár vezetésével a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar dísztermében, a szombati nap folyamán. Neves szociológusunk, az MTT alapító tagja, Mirmics Károly a Társaságot köszöntve megjegyezte: „A magyar kisebbségnek van egy nagy szellemi tőkéje, az pedig nem más, mint a professzor asszony, G. Molnár Irén, aki 'tudományosságával, eszességével, példátlan szervezőkészségével egy valóságos egyszemélyes kutató-, illetve szervezőintézet' szerepét tölti be a társaság megalapításától kezdve mindmáig, s akinek a legnagyobb érdeme, hogy nem engedte meg, hogy a magyar kisebbségkutatás egy exkluzív elitnek a kiváltsága legyen”. A jövőben még jobban szorgalmazni kell, hogy az egyetemi hallgatók, a képzett fiatalok bekapcsolódjanak ebbe a közösségünk számára létfontosságú munkába. Hozzátette: az MTT nagyon nehéz helyzetben jött létre, dr. Rehák László kezdeményezésére, s az ő halála után nagy bátorság kellett ahhoz, hogy valaki felvállalja a magyarságkutatás ügyét. A tanárnő látszott erre a feladatra a legalkalmasabbnak, szaktekintélye is volt hozzá, s bámulatos, hogy mennyi embert be tudott vonni ebbe a nagy horderejű munkába.

- Melyek voltak a legfontosabb feladatok, amelyek elvégzése kihatott közösségünk életének javítására? - kérdeztük az elnök asszonytól a jubileum kapcsán.

- Alapszabályzatunk értelmében mi kezdettől fogva időszerű jelenségkutatásokkal foglalkozunk, de nem egy párt keretében, nem a pártok szakmai tanácsadójaként. A most kiadott könyvünkben is látszik az, hogy a különböző vélemények ütköztetésének vagyunk a hívei, ebben a szellemiségben dolgozunk kezdettől fogva. Néhány olyan fontos állomása van a munkánknak, amely kihatott nemcsak az értelmiségi réteg és a politikum magatartására, hanem befolyásolta a magyar állam határon túli politikáját is (pl. ösztöndíj-politika, oktatási hálózatépítés stb.). Mindenekelőtt a vajdasági magyarság identitásának a definiálásához fogtunk hozzá. Azt kutattuk, hogy Jugoszlávia szétesése után a vajdasági magyarság vajon hogy érzi: hova tartozik regionálisan, etnikailag és vallásilag? Kitűnt, hogy nagy identifikálódási válságokon ment keresztül, közben sokan elvándoroltak - tehát definiálni kellett a közösséget a 90-es évek elején. S azóta is folyamatosan ezt tesszük. Utána kerestük azokat a szempontokat, amelyek mentén ez a közösség esélyt teremthet magának arra, hogy talpra álljon. Ezek a szempontok pedig a következők: megakadályozni az elvándorlást, az asszimilációt, emelni a vállalkozási, továbbtanulási készséget... Ebbe beleszól természetesen az a sajtósági vajdasági szempont is, hogy itt folyamatosan kisebbségnek akarja érezni magát a vajdasági magyar. Viszonylag igencsak depressziós, pesszimista szemléletű, úgy véli, akkor jó, ha kisebbséginek érezheti magát, mert akkor kiállhat mellette egy vagy több politikai párt is, és akkor persze ezek mind előnyt faragnak abból, hogy szegény magyarság, nem érzi jól magát kollektívan, individuálisan vagy csoportosan. A mi nézetünk az, hogy

magát a közösséget kell figyelni különféle rétegeiben, a szórványban vagy a tömbben, illetve szerkezetében, gazdasági erőnlétében - nem elég megállapítani, hogy itt gazdasági válság van, s ütköződnak az álláspontok abban a kérdésben, hogy belépünk-e az unióba vagy sem... Nincs miért várni! Egy közösségnek élnie kell a mindennapi életét, növelni az emberi erőforrásait, gazdasági erőnlétét, s látnia kell a megmaradásához a jövőképet. A kutatások ehhez segítenek hozzá. Látni lehet belőlük, hogy akkor van esélyünk, ha versenyképesek vagyunk, magas szintű szakmai tudással rendelkezünk, ha stratégiát dolgozunk ki a továbbéléshez, előrehaladáshoz. Ezt a stratégiát persze nem egy tudományos társaság mondja ki, az csak utakat javasol, amelyeken érdemes haladni. Ezeket pedig közvélemény-kutatás, felmérések, mélyinterjúk, kérdőívezések, empirikus eredmények elemzésével próbáljuk megrajzolni.

- Melyek a legsürgősebb feladatok, amelyeket a továbbiakban vállalniuk kell?
- Jelenleg az EU-csatlakozás előtti helyzetfelmérés zajlik egész Európában, kérdés, mit kezdenek majd Szerbiával és a keretében Vajdasággal - az anyaországot külön érdekli ez, mert itt magyarok is élnek, s előtérbe kerül a határon átívelő kapcsolatok hálózatrendszere, akár az iskolák, akár a magánszemélyek, vállalkozók részéről, és az életminőség-változások is fontos szempontként jelennek meg: mi az, amit a határok légiesedése után várhatunk, hogy tudnának ide bejönni és innen kimenni a szakemberek, a pénzek, a beruházók. Nem az elvándorlás lesz a cél, hanem ennek a megállítása. Ez nem jelenti azt, hogy nem kell, nem fontos külföldre menni, nagyon is fontos a szakember-, a tudás- és a tőke cirkuláció. Legyen szabad hálózati kapcsolat, intézményes, családi és magánkapcsolat is a Kárpát-medence és az európai régiók között, akkor meg tudjuk őrizni a vajdasági magyarságot a szülőföldjén. Ha nem zárjuk be vízummal, parancsuralmi rendszerrel, szegénységgel, hanem engedjük szárnyalni, kibontakozni, s vissza kell vonzani az embereket munkalehetőségek, továbbélési lehetőségek megteremtésével, különösen a fiatalokat. Az esélyegyenlőségeket kell kitapintani, és tudatosítani azt, hogy ez egy életképes közösség. Európában sokkal kisebb népek is vannak nálunk, mégis életképesek. Ha ebbe belesegít az anyaország, kiépül a Kárpát-medencei kapcsolathálózat, akkor nincs minden veszve.

Farkas Zsuzsa